

ПРИНОСЕН ТРУД ПО МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК В БЪЛГАРСКИТЕ ОБЩНОСТИ ЗАД ГРАНИЦА

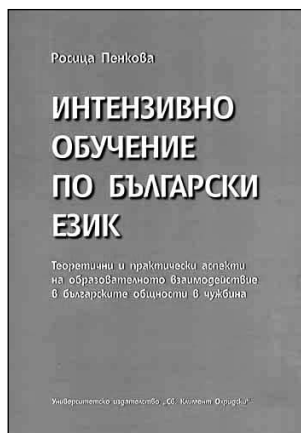
Ангел Петров

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

(Росица Пенкова. *Интензивно обучение по български език. Теоретични и практически аспекти на образователното взаимодействие в българските общности в чужбина*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2013 г., 319 с.)

Преди няколко месеца беше публикуван най-новият труд на Росица Пенкова – „*Интензивно обучение по български език. Теоретични и практически аспекти на образователното взаимодействие в българските общности в чужбина*“. Авторката е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ – ДИУУ, и директор на Департамента. В монографията изследователският интерес се насочва към изучаването на българския книжовен език в условията на многоезичие извън границите на България. Книгата може да бъде оценена като безспорно лично постижение на Р. Пенкова, но и като постижение на съвременната българска методика на езиковото обучение (както по роден, така и по чужд език).

За пръв път в научното и в образователното пространство се обосновават концепти, свързани с интензифициране на обучението по български език извън територията на страната. Конструира се методическа система (образователни цели, педагогически средства за постигане на целите, очаквани крайни учебни резултати) за интензивно обучение по български език в българските общности зад граница. Изяснява се спецификата на езиковата ситуация в държави с живеещо компактно българско население и се разсъждава върху проблеми, възникващи пред наши сънародници в чужбина,



проблеми, породени от обществените процеси в съвременния многоезичен и плурикултурен свят.

Като проявява умения на професионално подготвен методик и лингвист, Росица Пенкова задълбочено анализира аспектите на многоезичието и на образователните политики, които аспекти имат икономически, културни, но и подчертано патриотични измерения. Пълноценното задоволяване на комуникативните потребности на българските граждани в чужбина, необходимостта те успешно да осъществяват межкултурна комуникация в условията на глобализацията се свят са основни социални маркери, които дават импулси на авторката за научна интерпретация на методически значими явления например: развиване на межкултурната компетентност на обучаваните; взаимодействие не само между езиците, но и между културите; връзка между обучението по български език и обучението по официалния език на съответната държава и др.

Като важни теоретични и практически приноси в труда на Росица Пенкова могат да бъдат отбелязани още: изводи за спецификата на владеење на български език от билингви, живеещи в чужди държави (с. 26 – 27); характеристики на взаимодействието между езиковите дисциплини, преподавани на българи от наши общности в чужбина (с. 29); изясняване на същността, видовете и етапите при осъществяване на интензивно обучение по български език (с. 78); концептуализиране на образователна парадигма за интензивно обучение по български език в чуждоезикова среда: учебно съдържание (с. 106), методи и техники на преподаване и учене (с. 135), педагогически средства на обучение (с. 155); средства за интензифициране на някои форми на обучение по български език: електронно обучение (с. 187), квалификация на учителите (с. 195), организиране и осъществяване на обучение по български език в интензивни курсове (с. 203).

Разглежданият труд на Росица Пенкова предлага и разнообразни лингвистични идеи с приносен характер. Такива са например схващанията на авторката за променените в съвременния социокултурен контекст взаимоотношения между различни форми на изучаване на български език – като първи, като втори, като чужд. Представянето в монографията на иновативни етно-социолингвистични характеристики на концепта български език като втори език на изучаване се опира на научно обосновани теоретични анализи и на емпирични данни за спецификата на езиковите ситуации и на осъществяваната межкултурна комуникация в български общности зад граница. Използваният автентичен материал, резултат от многобройни теренни изследвания в Украйна, Молдова, Унгария и в някои западноевропейски страни, който е обработен със средствата на оригинален авторски инструментариум (анкети, тестове, интервюта и др.), по убедителен начин верифицира научните тези на методичката и я води към закономерния извод, че независимо от различните

резултати, показани при анкетирането и тестирането на български ученици от източноевропейски, средноевропейски и западноевропейски страни, в актуалната езикова ситуация винаги се проявява многоезичие с доминация на официалния (националния) държавен език.

Очевидно е, че трайните интереси на Росица Пенкова в областта на лингвистиката и на езиковата методика, както и широтата на нейните схващания за съвременния образователен дискурс осигуряват възможности тя ефективно да прилага различни подходи (лингвопрагматичен, лингвокогнитивен, лингвокултурологичен и др.) при анализа и интерпретацията на условията, в които се организира и се осъществява обучението по български език в българските общности в чужбина. Може да се направи обобщението, че рецензираната монография представя Росица Пенкова като модерен ерудиран учен, който убедително излага своите тези и ги аргументира посредством професионална интерпретация на понятия и закономерности, свързани с образователния процес по български език.

Монографията *„Интензивно обучение по български език. Теоретични и практически аспекти на образователното взаимодействие в българските общности в чужбина”* ще бъде полезен източник на информация за методици, учители по български език в българските общности в чужбина, студенти по българска филология, както и за всички, които се интересуват от проблемите на интензивното обучение по български език в условията на многоезичие в чужбина.

CONTRIBUTION WORK IN METHODOLOGIE OF BULGARIAN LANGUAGE TRAINING IN BULGARIAN COMMUNITIES ABROAD

Prof. Angel Petrov, PhD

✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tzar Osvoboditel Blvd.
1504, Sofia, Bulgaria
angel1806@abv.bg